

Bartosz Kołaczkowski, Małgorzata Ratajczak

Wpływ odzyskania niepodległości na kształt struktur i zakres samodzielności władz samorządu terytorialnego na ziemiach byłego zaboru rosyjskiego

Streszczenie

Fundamenty instytucji samorządu terytorialnego kształtowały się w XIX w., a zatem w okresie, gdy Polska znajdowała się pod zaborami. Oparte na różnych stopniach decentralizacji instytucje samorządowe wprowadzone były przez wszystkie państwa zaborcze, w tym także przez carską Rosję. Przedmiotem niniejszego opracowania jest analiza charakteru i głębi zmian w dziedzinie kształtu struktur oraz zakresu samodzielności władz samorządu terytorialnego na ziemiach byłego Królestwa Polskiego oraz tzw. Ziemiach Zabrzanych po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Zasadniczym celem analizy było znalezienie odpowiedzi na pytanie, czy można mówić o ewolucyjnym przejściu od struktur władz samorządowych, istniejących w okresie zaboru rosyjskiego, do odpowiednich struktur w początkach II Rzeczypospolitej (II RP), czy też zmiany miały charakter rewolucyjny. Dla realizacji wyznaczonego celu badawczego autorzy omówili rozwiązania w zakresie samorządności terytorialnej przyjęte przez ustawodawcę rosyjskiego w Królestwie Polskim oraz na Ziemiach Zabrzanych i porównali je z rozwiązaniami zastosowanymi w II RP. W wyniku przeprowadzonych badań stwierdzono, że po odzyskaniu niepodległości nie utworzono instytucji zupełnie nowych, lecz dokonano zmian, które jedynie usprawiły, zwiększyły efektywność i zdemokratyzowały zasady działania władz samorządu terytorialnego. Utrzymano ponadto daleko idące ograniczenia samodzielności władz samorządowych; w II RP, podobnie jak w czasach zaborów, działalność administracji lokalnej podlegała ścisłemu nadzorowi.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, II Rzeczypospolita, decentralizacja